

**Wymagania edukacyjne zintegrowane z programem nauczania
z przedmiotu geografia dla klasy 5
Szkoły Podstawowej nr 2 im. Edwarda hr. Raczyńskiego w Komornikach**

Wymagania zostały zmodyfikowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 28.06.2024 r. (Dz.U. poz. 996)*

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1.Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy, • wymienia elementy mapy, • wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna, • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej, • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych, • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie, • stosuje legendę mapy do odczytania informacji, • odczytuje skalę mapy, • rozróżnia rodzaje skali, • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy, • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej, • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe, • rysuje podziałkę liniową, • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę, • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej, • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa, • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim, • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową, • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych, • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową, • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej, • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej, • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej, • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu, • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej, • omawia zastosowanie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie, • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści, • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski, • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego, • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta,

			cyfrowych, • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta.	
2.Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz, • wymienia składniki krajobrazu, • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy, • wymienia pasy rzeźby terenu Polski, • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie, • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego, • wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim, • wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego, • wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie, • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim, • wskazuje na mapie pas 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym, • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski, • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji, • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego, • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego, • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej, • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej, • opisuje cechy krajobrazu wielkowiejskiego, • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej, • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce, • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu, • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz, • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim, • przedstawia wpływ ładolodu na krajobraz pojezierzy, • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej, • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy, • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej, • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych, • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach, • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne, • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie, • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim, • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej, • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy, • omawia atrakcje turystyczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy, • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły, • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego, • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy, • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej, • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie, • przedstawia pozytywne i

<p>Nizin,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką, • wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką, • wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej, • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy, • określa położenie Warszawy na mapie Polski, • wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy, • wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską, • wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej, • wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską, • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej, • określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • podaje nazwę parku 	<p>Wyżyny Lubelskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji, • wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr, • wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego, • omawia cechy pogody w górach, • wymienia atrakcje turystyczne Tatr. 	<p>rolniczy Wyżyny Lubelskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach. 	<p>na Szlaku Zabytków Techniki,</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej, • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej, • charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd, • przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich, • opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr. 	<p>negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka,</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej, • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd, • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr.
--	---	---	---	---

<p>narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, • określa na podstawie mapy położenie Tatr, • wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie. 				
3.Lądy i oceany				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe, • wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie, • wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna, • wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie • porównuje powierzchnię, kontynentów i oceanów na podstawie diagramów, • wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny odkryć geograficznych, • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo, • opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej, • opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach, • przedstawia znaczenie odkryć geograficznych.
4.Krajobrazy świata				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu pogoda, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki pogody, • wyjaśnia znaczenie terminu klimat, • wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi • wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi, • wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji, • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych, • wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step, • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów, • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów, • wyjaśnia znaczenie terminu pustynia, • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z klimatogramu, temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu, • wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej, • omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych, • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej • wyjaśnia znaczenie, terminów: preria, pampa, • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów, • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych, • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego, • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego, • wymienia charakterystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza, • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów, • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym, • wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych, • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej, • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego, • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów, • omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych, • omawia rzeźbę terenu pustyni gorących, • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego, • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry, • charakteryzuje na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku, • oblicza roczną sumę opadów, • prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych, • porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów, • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyni gorących i pustyni lodowych, • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej, • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry, • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> • opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych, • omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi, • porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt, • analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu, • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych, • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej, • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach.
--	--	--	---	--

<p>gorących i pustyń lodowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych, • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich, • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym, • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej, • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej, • wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina, • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry, • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry, • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt. 	<p>cechy klimatu stref tajgi i tundry,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje, • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach, • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach. 	<p>ilustracji piętra roślinne w Himalajach.</p>		
---	--	---	--	--

Dostosowywanie wymagań edukacyjnych do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

Uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych obowiązują wymagania i kryteria ocen określone w wymaganiach edukacyjnych dla wszystkich uczniów, z pewnymi wyjątkami wynikającymi z posiadanej niepełnosprawności lub deficytów i uwzględniającymi zalecenia zawarte w opiniach i/lub orzeczeniach, tj.:

	formy dostosowania wymagań edukacyjnych:	warunki sprawdzania wiedzy i umiejętności:
uczeń słabosłyszący	Stopniowanie trudności i wydłużanie czasu pracy	Wydłużenie czasu
uczeń słabowidzący	Krótkie instrukcje	Inaczej ustawiona ławka/miejsce
uczeń ze spektrum Autyzmu, w tym z zespołem Aspergera	Formułowanie krótkich i prostych poleceń	Wcześniejsze rozpoczęcie pracy, możliwość odpowiadania na przerwie
uczeń z orzeczeniem o potrzebie nauczania indywidualnego lub z opinią o zindywidualizowanej ścieżce kształcenia	Indywidualizacja tempa i metod pracy	Sprawdzanie w warunkach indywidualnych
uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:	Indywidualizacja tempa i sposobu pracy. stopniowanie trudności zadań. wspieranie analizy zadań i poleceń materiałami graficznymi.	dostosowane formy odpowiedzi. czytelne, proste polecenia. wydłużony czas.
• uczeń z dysgrafią	umożliwienie pisania testów – karta odpowiedzi na laptopie	
• uczeń z dysortografią	materiały z większą czcionką pytania krótkie, jednoznaczne	
• uczeń z dysleksją	umożliwienie pisania testów – karta odpowiedzi na laptopie materiały graficzne jako wsparcie.	
• uczeń z dyskalkulią	jasne, proste polecenia językowe. ograniczenie zadań o złożonej strukturze. dodatkowe wyjaśnienia pojęć.	
uczeń-cudzoziemiec i uczeń z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą	dodatkowe wyjaśnienia pojęć stopniowanie trudności językowych	Możliwość odpowiedzi ustnej
uczeń z afazją	Wydłużanie czasu wypowiedzi, dzielenie materiału na mniejsze części	możliwość odpowiedzi pisemnej. pytania pomocnicze. wydłużony czas. ocena treści, nie formy językowej.

uczeń z zaburzeniami komunikacji językowej	Prosty język komunikatów. Częste sprawdzanie zrozumienia. Unikanie trudnych pojęć abstrakcyjnych. Cierpliwe oczekiwanie na wypowiedź	Wydłużenie czasu odpowiedzi Pytania naprowadzające. Dodatkowy czas.
uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	Praca na materiale przystosowanym do poziomu funkcjonowania	Zadania praktyczne
uczeń z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną innymi przyczynami niż mózgowe porażenie dziecięce	Możliwość pisania komputerowego. Dostosowanie stanowiska pracy.	Możliwość pisania na komputerze. Wydłużony czas.
uczeń z niepełnosprawnościami sprzężonymi	zalecenia zawarte w Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym	
uczeń z niedostosowaniem społecznym lub zagrożony niedostosowaniem społecznym	jasne zasady i struktura lekcji. Krótkie, konkretne komunikaty. Ograniczenie bodźców rozpraszających.	Krótkie, jasne instrukcje. Praca w spokojnym miejscu. Wydłużony czas.
uczeń z zaburzeniami komunikacji językowej i mutyzmem wybiórczym	Możliwość odpowiedzi pisemnych. Brak presji na wypowiedzi ustne. Stopniowe wprowadzanie komunikacji werbalnej.	Odpowiedzi pisemne. Pytania zamknięte. Stopniowe wdrażanie wypowiedzi ustnych.

Opracowanie:
zespół nauczycieli geografii w składzie:
Piotr Duda
Alicja Ratajkiewicz
Anna Kusiak-Kasprzak